

EaPGREEN

Partnership for Environment and Growth

This project is
funded by the EU

UNECE

2017

AGENȚIA ACHIZIȚII PUBLICE

Ghid privind achizițiile publice durabile

Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Agencia Achiziții Publice

CUPRINS

INTRODUCERE	2
CAPITOLUL 1. OBIECTIVE ÎN DOMENIUL ACHIZIȚILOR PUBLICE DURABILE LA NIVEL EUROPEAN ȘI NAȚIONAL	4
CAPITOLUL 2. CADRUL LEGAL PENTRU ACHIZIȚIILE VERZI	6
CAPITOLUL 3. PROCESUL DE ACHIZIȚIE	8
3.1 INTRODUCERE	8
3.2 PRINCIPII DE BAZĂ	9
3.3 PLANIFICAREA PROCEDURILOR DE ACHIZIȚIE	10
3.4 ALEGEREA PROCEDURII DE ACHIZIȚIE	13
3.5 TRANSPARENȚA ACHIZIȚIILOR PUBLICE	15
3.6 INSTRUMENTE PENTRU IMPLEMENTAREA ACHIZIȚIILOR VERZI/DURABILE	16
CAPITOLUL 4. ASPECTE DE MEDIU ÎN DOCUMENTAȚIA DE ATRIBUIRE ȘI CONTRACTUL DE ACHIZIȚIE	17
4.1 INTRODUCERE	17
4.2 DEFINIREA OBIECTULUI ACHIZIȚIEI	18
4.3 SPECIFICAȚII TEHNICE	19
4.3.1 CRITERII EUROPENE PRIVIND ACHIZIȚIILE PUBLICE VERZI	21
4.3.2 UTILIZAREA ETICHETELOR ECOLOGICE ÎN ACHIZIȚIILE PUBLICE VERZI	22
4.3.3 ETICHETE ECOLOGICE	23
4.4 CRITERII DE ATRIBUIRE BAZATE PE ASPECTE DE MEDIU	26
4.5 CERINȚE DE CALIFICARE PENTRU POTENȚIALII OFERTANȚI	28
4.6 STABILIREA CLAUZELOR CONTRACTUALE	31

INTRODUCERE

Achizițiile publice ecologice reprezintă „...un proces prin care autoritățile publice doresc să achiziționeze bunuri, servicii și lucrări cu un impact redus asupra mediului, pe durata întregului ciclu de viață al acestora, în comparație cu bunurile, serviciile și lucrările cu aceeași funcție primară achiziționate altfel decât prin achiziții publice ecologice”. Sau cu alte cuvinte produsele și serviciile achiziționate ce sub această noțiune țin cont de factorii de mediu.

Achizițiile publice în Republica Moldova au o istorie relativ scurtă, luând în considerare că prima lege privind achizițiile publice datează din 1997.

În iunie 2016, Republica Moldova a ratificat Acordul Achizițiilor Publice al Organizației Mondiale a Comerțului, iar acest lucru, de rînd cu Acordul de Asociere RM-UE, presupune luarea tuturor măsurilor de către statul nostru pentru liberalizarea comerțului și dezvoltarea sistemului achizițiilor publice în conformitate cu cele mai bune practici internaționale.

Cadrul normativ național și practicile au evoluat considerabil, ca pe parcursul acestor ani principiile transparenței, concurenței, nediscriminării să aducă beneficii bugetului de stat prin economisirea banului public. Astfel, este de responsabilitatea fiecărui stat, iar Republica Moldova nu este o excepție, să pună în uz aceleași principii general aplicabile pentru achizițiile publice ținînd cont de factorii de mediu cu introducerea componentei durabile în procesul de achiziție publică pentru a reduce impactul asupra mediului înconjurător.

Fiecare produs sau serviciu cumpărat are impact asupra mediului pe parcursul întregului său ciclu de viață, de la extracția materiilor prime, fabricarea produsului și pînă la folosirea, eliminarea și/sau reciclarea lui. Achizițiile publice ecologice pot contribui la diminuarea acestor impacturi, beneficiile fiind simțite atît la nivel local cît și la nivel global.

La ziua de azi există prejudecata conform căreia produsele, serviciile și lucrările ecologice sunt mai scumpe decît cele care nu sunt ecologice. Această poziție nu cuprinde, însă, întregul **ciclu de viață al produsului**. Astfel, la **analiza costului unui produs** trebuie luate în calcul:

- costurile de achiziție și cele asociate (livrare, instalare, punere în funcțiune etc.);
- **costurile de funcționare**, inclusiv energie, piese de schimb și întreținere;
- perioada de funcționare și periodicitatea reviziilor;
- **costul de la sfîrșitul ciclului de viață**, cum ar fi scoaterea din uz și eliminarea/reciclarea.

Dacă ar fi să aplicăm prețul mai mic ar părea că produsele, serviciile sau lucrările ecologice necesită investiții mai mari din partea autorităților contractante, însă dacă luăm în calcul toate cheltuielile pînă la sfîrșitul ciclului de viață se poate întîmpla ca un produs durabil/ecologic să devină mai ieftin, iar impactul acestuia asupra mediului să fie mai mic sau chiar egal cu zero. Deci achizițiile publice durabile ecologice pot duce la economisirea de bani publici și de resurse.

În cele din urmă, Agenția Achiziții Publice este autoritatea de specialitate, în subordinea Ministerului Finanțelor, care are ca rol fundamental formularea, la nivel de concepție și implementarea politicii în domeniul achizițiilor publice, inclusiv în ceea ce ține de achizițiile ecologice. Implementarea achizițiilor ecologice/durabile reprezintă o acțiune stabilită expres în Planul de acțiuni al Agenției, ceea ce denotă interesul instituțiilor statului pentru acest subiect. Prin urmare există suportul necesar pentru promovarea conceptului de achiziții publice verzi/durabile și aplicarea acestuia în practică, inclusiv diseminarea posibilității de implementare a politicilor de mediu în rîndul autorităților contractante prin organizarea și desfășurarea seminarelor de instruire.

Timp de mulți ani, autoritățile contractante naționale nu au luat în considerare valoarea și importanța achizițiilor publice durabile. Cu toate acestea, dezvoltarea la nivel global, cu un angajament puternic față de dezvoltarea durabilă, a avut efect și în Republica Moldova. Astfel, primul pas către implementarea dezvoltării durabile prin utilizarea achizițiilor publice, ca un instrument puternic, a fost realizat în cadrul proiectului finanțat de către UE „Greening Economies in the Eastern Neighbourhood” (EaP GREEN) în perioada 2015-2017.

Una dintre activitățile-cheie din cadrul proiectului EaP GREEN a fost lansarea procedurilor pilot ce includ criteriile de durabilitate pentru 2 grupuri selectate - fructe și legume ecologice, și ferestre și uși eficiente din punct de vedere energetic/ecologic. Scopul acestei activități a fost de a instrui autoritățile contractante participante la proiect ca să includă criteriile de durabilitate în documentația de atribuire, precum și familiarizarea furnizorilor/producătorilor cu conceptul de dezvoltare durabilă și criteriile de durabilitate pe care trebuie să le abordeze în cadrul viitoarelor proceduri de achiziții. Lecțiile învățate din lansarea acestor proceduri pilot vor fi expuse în continuare în acest ghid ca studii de caz.

În Republica Moldova achizițiile durabile nu sunt implementate la nivel de autorități contractante și, respectiv, o practică în acest sens nu există. Dat fiind faptul că acest ghid este destinat autorităților contractante, în acesta vor fi descriși pașii procedurali ca rezultat al cărora autoritățile contractante să poată achiziționa bunuri, lucrări sau servicii cu un impact redus asupra mediului.

Scopul acestui ghid este, pe de o parte, **diseminarea conceptului de achiziție publică durabilă** în rândul autorităților contractante, iar, pe de altă parte **creșterea gradului de conștientizare** a instituțiilor publice privind achiziționarea de produse, servicii și lucrări, care să includă, atunci când este posibil, **criterii de durabilitate** în documentația de atribuire.

Prezentul ghid își propune să expună o analiză a cadrului normativ național, a procedurilor de achiziții publice și a celor mai bune practici europene în ceea ce privește posibilitatea ca instituțiile publice să ia în considerare aspectele de mediu în achizițiile publice și să livreze rezultate legate de dezvoltarea durabilă din perspectiva protecției mediului.

CAPITOLUL 1. OBIECTIVE ÎN DOMENIUL ACHIZIȚIILOR PUBLICE DURABILE LA NIVEL EUROPEAN ȘI NAȚIONAL

Uniunea Europeană a stabilit ca și obiectiv ecologizarea achizițiilor publice prin diverse strategii, inclusiv Strategia 2020¹ care prevede direcții pentru o dezvoltare durabilă a tuturor statelor comunitare. Republica Moldova este în plină fază de implementare a Acordului de Asociere RM-UE, iar acesta prevede cooperarea părților în ceea ce ține de politicile de agricultură, aspecte legate de energie și respectiv, dezvoltare durabilă. Această cooperare include gestionarea schimbărilor structurale, dezvoltarea parteneriatelor publice-private, aspecte legate de mediu și energie, cum ar fi eficiența energetică și o producție mai ecologică.

Republica Moldova și Uniunea Europeană urmează să consolideze cooperarea în chestiuni legate de mediu, contribuind astfel la obiectivul pe termen lung privind dezvoltarea durabilă și ecologizarea economiei. Protecția sporită a mediului va aduce beneficii cetățenilor și întreprinderilor din UE și din Republica Moldova, inclusiv prin îmbunătățirea sănătății publice, prin conservarea resurselor naturale, prin sporirea eficienței economice și ecologice, prin integrarea mediului în alte domenii de politică, precum și prin utilizarea de tehnologii moderne, mai curate, care să contribuie la modele de producție mai sustenabile.²

Începând cu 31 decembrie 2020, clădirile noi din UE vor consuma energie „aproape zero”, iar energia va proveni „în foarte mare măsură” din surse regenerabile. Autoritățile publice care dețin sau ocupă o clădire nouă trebuie să constituie un exemplu prin construirea, cumpărarea sau închirierea de astfel de „clădiri cu consum de energie aproape zero” din 31 decembrie 2018. O „clădire cu consum de energie aproape zero” înseamnă o clădire de înalta performanță energetică conform prevederilor Anexei I din Directiva 2010/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind performanța energetică a clădirilor³. Necesarul de energie aproape zero sau foarte scăzut trebuie să fie acoperit în foarte mare măsură din surse regenerabile de energie produse la fața locului sau în apropiere.

Politica Energetică a Uniunii Europene 20-20-20 stabilește obiectivele de obținere a unei reduceri cu 20% a emisiilor de dioxid de carbon, a unei reduceri de 20% a consumului de energie, și o creștere cu 20% a surselor regenerabile până în 2020. Estimările, totuși, arată că în ritmul actual de punere în aplicare, doar o jumătate din acest obiectiv va fi atins⁴. Pentru sprijinirea obiectivului de eficiență energetică, s-a adoptat directiva 2012/27/UE privind serviciile energetice care în Art. 6 impune achizitorilor publici să achiziționeze produse și servicii eficiente energetic⁵.

---

¹http://ec.europa.eu/europe2020/index_ro.htm

²Legea nr. 112 din 02.07.2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, art. 86

³Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 153/13

⁴Buy smart+ – Green procurement in Europe

⁵Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 314/14.11.2012 (în vigoare din data de 4 decembrie 2012)

Republica Moldova a preluat unele obiective stabilite la nivel european, iar în acest sens putem menționa Legea cu privire la eficiența energetică nr. 142 din 02.07.2010⁶ care prevede liniile directoare privind performanța energetică a clădirilor astfel încât:

- După 30 iunie 2019, clădirile publice noi trebuie să fie clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero;
- După 30 iunie 2021, toate clădirile noi trebuie să fie clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero.⁷

Dezvoltarea durabilă reprezintă o prioritate pentru Republica Moldova aceasta fiind Consemnată în Strategia „**Moldova 2020**”⁸, unde statul nostru s-a obligat să întreprindă toate eforturile necesare pentru asigurarea tranziției spre o dezvoltare economică verde, care promovează principiile dezvoltării durabile și contribuie la reducerea sărăciei, inclusiv prin asigurarea unei guvernări mai bune în domeniul dezvoltării durabile, prin integrarea și fortificarea aspectelor protecției mediului în toate domeniile de dezvoltare social-economică a țării.

Prin urmare, există toate premisele pentru implementarea achizițiilor publice verzi, iar obiectivele deja atinse de unele state europene reprezintă istorii de succes ce pot servi drept exemplu și pentru autoritățile contractante naționale, cu atât mai mult cu cât acestea au întregul suport politic, tehnic și instituțional în elaborarea și adoptarea politicilor de mediu.

---

⁶Monitorul Oficial 155-158/545 din 03.09.2010

⁷Legea cu privire la eficiența energetică nr. 142 din 02.07.2010, art. 15alin. (1) și (2)

⁸Legea nr. 166 din 11.07.2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020”, cu modificările ulterioare, (*Monitorul Oficial Nr. 245-247/791 din 30.11.2012*)

CAPITOLUL 2. CADRUL LEGAL PENTRU ACHIZIȚIILE VERZI

Sistemul achizițiilor publice din Republica Moldova este bazat în cea mai mare măsură pe bunele practici europene în contextul armonizării legislației naționale la aquis-ul UE, întrucât legislația comunitară în domeniu (Directiva 2004/18/CE și 89/665/CEE ale Parlamentului European și ale Consiliului Uniunii Europene) a fost transpusă cu rigurozitate în Legea nr. 131 din 03.07.2015, iar în următorii ani va fi transpus și cel mai recent cadru normativ european (Directivile 24/2014/CE și 25/2014/CE).

Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015 reglementează posibilitatea de a integra considerente de mediu în criteriile de selecție și de atribuire, a specificațiilor tehnice, inclusiv în clauzele de executare a contractului.

Prin urmare, având un cadru normativ concludent în domeniul achizițiilor publice, rămâne ca autoritățile contractante la nivel instituțional să adopte politici de implementare a achizițiilor publice durabile cu luarea în considerare a Agendei de dezvoltare durabilă 2030.

Legislația națională nu definește expres noțiunea de achiziție durabilă, însă aceasta poate fi înțeleasă ca:

„Achizițiile durabile reprezintă un proces prin care organizațiile își îndeplinesc nevoile de bunuri, servicii, lucrări și utilități într-o manieră care demonstrează obținerea de valoare pentru bani pe întreaga durată de viață în termeni de beneficii generate nu numai pentru organizație, dar și pentru societate și economie, în paralel cu minimizarea efectelor asupra mediului”⁹

Este important de menționat că **Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015** instituie articolul 23, care denotă standarde de protecție a mediului, iar în cazul implementării achizițiilor durabile, acestea trebuie să se raporteze la sistemele de asigurare a calității bazate pe seriile de standarde europene relevante, precum și standarde de gestionare a mediului.¹⁰

Articolul 23. Standarde de protecție a mediului

(1) În cazul în care autoritatea contractantă solicită prezentarea unor certificate, emise de organisme independente, prin care se atestă faptul că operatorul economic respectă anumite standarde de protecție a mediului, aceasta trebuie să se raporteze:

a) fie la Sistemul Comunitar de Management de Mediu și Audit (EMAS);

b) fie la standarde de gestiune ecologică bazate pe seriile de standarde europene sau internaționale în domeniu, certificate de organisme conforme cu legislația comunitară ori cu standardele europene sau internaționale privind certificarea.

(2) În conformitate cu principiul recunoașterii reciproce, autoritatea contractantă are obligația de a accepta certificatele echivalente emise de organismele stabilite în statele membre

---

⁹ Această definiție a fost adoptată de către Marrakech Task Force on Sustainable Public Procurement în studiul *ProcuringtheFuture* http://www.unep.fr/scp/procurement/docsres/ProjectInfo/MTF_Flyer_A4_Ansicht.pdf

¹⁰ Legea privind achizițiile publice 131/03.07.2015 (*Monitorul Oficial* 197-205/402, 31.07.2015)

ale Uniunii Europene. În cazul în care operatorul economic nu deține un certificat de mediu astfel cum este solicitat de autoritatea contractantă, aceasta din urmă are obligația de a accepta orice alte certificări prezentate de operatorul economic respectiv, în măsura în care acestea confirmă asigurarea unui nivel corespunzător al protecției mediului.

(3) În cazurile în care operatorul economic dispune de alte certificări decât cele solicitate de către autoritatea contractantă, acesta este obligat, sub sancțiunea respingerii ofertei, pînă la expirarea termenului-limită de depunere a ofertelor, să solicite confirmarea acceptării de către autoritatea contractantă a unor astfel de certificări.”

Standardele de protecție a mediului vor fi pe larg analizate în capitolele următoare.

Un articol aparte este destinat criteriilor de atribuire a contractului de achiziție publică. Astfel, este prevăzut expres că fără a aduce atingere dispozițiilor legislative sau administrative, criteriul de atribuire a contractului de achiziție publică poate fi numai: fie oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic, fie prețul cel mai scăzut. La rîndul său, oferta cea mai avantajoasă economic este oferta desemnată câștigătoare în temeiul anumitor factori de evaluare.

Un rol deosebit de important sub aspect legal în implementarea achizițiilor publice ecologice revine art. 37 alin. (12), (13), (14) și (15) din Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015:¹¹

“(12) Performanțele și cerințele funcționale prin care se definesc specificațiile tehnice pot include și caracteristici de mediu.

(13) În cazul în care autoritatea contractantă solicită îndeplinirea anumitor caracteristici de mediu în ceea ce privește performanțele și cerințele funcționale, aceasta are dreptul de a utiliza, integral sau parțial, specificații definite prin etichete ecologice – europeană, multinațională sau orice altă etichetă ecologică – dacă se îndeplinesc, în mod cumulativ, următoarele condiții:

- a) specificațiile respective sînt adecvate pentru definirea caracteristicilor produselor sau serviciilor a căror furnizare/prestare reprezintă obiectul contractului de achiziții publice;*
- b) cerințele pentru eticheta ecologică au fost elaborate pe baze științifice;*
- c) eticheta ecologică a fost adoptată printr-o procedură specifică ce a permis implicarea tuturor părților interesate – organisme guvernamentale, consumatori, producători, distribuitori, organizații de mediu;*
- d) eticheta ecologică este accesibilă/disponibilă oricărei persoane interesate.*

(14) Autoritatea contractantă are dreptul de a preciza în caietul de sarcini faptul că produsele sau serviciile oferite care dețin o anumită etichetă ecologică sînt considerate că îndeplinesc implicit specificațiile tehnice solicitate. Autoritatea contractantă nu are dreptul de a considera o propunere tehnică ca fiind neconformă, pentru singurul motiv că produsele sau serviciile oferite nu dețin eticheta ecologică precizată, dacă ofertantul demonstrează, prin orice mijloc adecvat, că produsele/serviciile oferite corespund specificațiilor tehnice solicitate.

(15) Autoritatea contractantă are dreptul de a impune în documentația de atribuire, în măsura în care acestea sînt compatibile cu dreptul comunitar, condiții speciale de îndeplinire a

---

¹¹Ibidem

contractului, prin care se urmărește obținerea unor efecte de ordin social sau în legătură cu protecția mediului și promovarea dezvoltării durabile.”

În acest sens, este creat un mediu favorabil implementării achizițiilor ecologice/durabile și respectării principiilor care fac această implementare posibilă.

Totodată, Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015 la art. 69 reglementează condiții speciale de executare a contractului de achiziții publice, iar printre acestea se regăsesc încurajarea formării profesionale la locul de muncă, încadrarea în muncă a șomerilor, a tinerilor și a persoanelor cu nevoi speciale, reducerea nivelului șomajului, formarea profesională a șomerilor și a tinerilor, protecția mediului, îmbunătățirea condițiilor de muncă și securitatea muncii, dezvoltarea mediului rural și formarea profesională a agricultorilor, protejarea și susținerea întreprinderilor mici și mijlocii.

Prin urmare, legislația din domeniul achizițiilor publice, fiind în concordanță cu aquis-ul Uniunii Europene și bunele practici internaționale, asigură posibilitatea autorităților contractante de a include criteriile durabile la toate etapele procedurii de achiziție publice, inclusiv în clauzele contractului de achiziție. Astfel, cu referire la criteriile durabile ce pot fi incluse la fiecare etapă a procedurilor de achiziție ne vom expune separat în capitolele ce urmează.

În vederea implementării Legii privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, Guvernul Republicii Moldova a aprobat un șir de acte normative sub formă de regulamente, iar Ministerul Finanțelor a aprobat Documentațiile-standard care vin în ajutorul autorităților contractante pentru o mai bună desfășurare a procedurilor de achiziție publică. Actele normative secundare, precum și Documentațiile - standard pot fi accesate pe site-ul oficial¹² al Agenției Achiziții Publice.

CAPITOLUL 3. PROCESUL DE ACHIZIȚIE

3.1 INTRODUCERE

---

¹²www.tender.gov.md

Pentru a implementa achizițiile publice durabile, este crucială cunoașterea procesului de achiziție publică prin prisma normelor legale și a bunelor practici internaționale. O politică a achizițiilor publice durabile poate să eșueze în condițiile în care nu este pusă în aplicare cu atenție sau nu sunt luate în considerare prevederile legale ce țin de utilizarea procedurilor de achiziție publică, criteriile ce pot fi aplicate sau modalitatea de evaluare și verificare a criteriilor de mediu.

Procesul de achiziție este același, indiferent dacă o autoritate contractantă achiziționează un produs, un serviciu/lucrare „ecologică” sau nu.

La inițierea unei achiziții publice durabile următoarele aspecte sunt relevante:

- Principiile ce guvernează în domeniul achizițiilor publice;
- Legislația care reglementează procesul de atribuire.

3.2 PRINCIPII DE BAZĂ

Pe parcursul întregului proces de achiziție publică orice autoritate contractantă trebuie să ia în considerare următoarele principii¹³:

- a) utilizarea eficientă a banilor publici și minimizarea riscurilor autorităților contractante;
- b) transparența achizițiilor publice;
- c) asigurarea concurenței și combaterea concurenței neloiale în domeniul achizițiilor publice;
- d) protecția mediului și promovarea unei dezvoltări durabile prin intermediul achizițiilor publice;
- e) menținerea ordinii publice, bunelor moravuri și siguranței publice, ocrotirea sănătății, protejarea vieții oamenilor, florei și faunei;
- f) liberalizarea și extinderea comerțului internațional;
- g) libera circulație a mărfurilor, libertatea de stabilire și de prestare a serviciilor;
- h) tratament egal, imparțialitate, nediscriminare în privința tuturor ofertanților și operatorilor economici;
- i) proporționalitate;
- j) recunoaștere reciprocă;
- k) asumarea răspunderii în cadrul procedurilor de achiziție publică.

Legislația din domeniul achizițiilor publice accentuează importanța principiilor enunțate, stabilind expres obligativitatea respectării acestora de către autoritățile contractante.

Principiile enunțate mai jos sunt esențiale și urmează a fi luate în considerare în cazul inițierii și desfășurării unei proceduri de achiziționare a produselor, serviciilor, lucrărilor durabile:

---

¹³Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, art. 6, (*Monitorul Oficial* 197-205/402, 31.07.2015)

- **transparența** – informarea participanților la procedura de achiziție despre toate informațiile referitoare la aplicarea procedurii de atribuire, inclusiv cu referire la implementarea criteriilor durabile;
- **proporționalitatea** - asigurarea corelației între necesitatea autorității contractante, obiectul contractului de achiziție și cerințele ce urmează a fi îndeplinite pe parcursul aplicării procedurii și executării contractului;
- **recunoașterea reciprocă** - recunoașterea certificatelor/documentelor emise de autoritățile competente din alte state;
- **valoare pentru bani** - orice autoritate contractantă este obligată să asigure eficiența achiziției publice, cu alte cuvinte, trebuie să asigure cea mai bună valoare pentru bani. Acestea au obligația de a obține cele mai bune valori pentru banii contribuabililor pentru tot ceea ce achiziționează, însă identificarea ofertei celei mai avantajoase **nu înseamnă neapărat cea mai ieftină ofertă**. Aceasta înseamnă găsirea unei soluții, care îndeplinește cerințele autorității, inclusiv cele de mediu, în modul cel mai rentabil. Cea mai bună valoare nu înglobează doar măsuri legate de costul bunurilor și/sau servicii, dar, de asemenea, presupune luarea în considerare și a factorilor, cum ar fi calitatea, eficiența, eficacitatea etc., iar protecția mediului poate fi unul dintre acești factori.

3.3 PLANIFICAREA PROCEDURILOR DE ACHIZIȚIE

În vederea obținerii celei mai bune valori pentru bani urmează ca autoritățile contractante să planifice procedura de achiziție publică, iar recomandarea este ca acestei etape să-i fie atrasă o atenție sporită în măsura în care o planificare eficientă este echivalentă cu un rezultat pozitiv al procedurii de achiziție.

Întâi de toate, autoritatea contractantă urmează să-și identifice necesitățile de bunuri, lucrări sau servicii, iar la această fază autoritatea contractantă la o evaluare adecvată a necesităților poate constata că în realitate nici nu are nevoie de această achiziție. Astfel, achizițiile publice durabile înseamnă, totodată, cumpărarea în funcție de nevoi și evitarea risipei.

Totuși, în cazurile în care aceasta consideră că are nevoie de bunuri, lucrări sau servicii, înainte de a iniția procedura de achiziție, și înainte de a examina criteriile privind achizițiile publice ecologice în cadrul unei proceduri de achiziții publice, este recomandabil ca autoritățile contractante să efectueze o analiză a pieții pentru a obține o imagine complexă a acesteia, în ceea ce privește tehnologiile, produsele și alte soluții potențiale.

Realizarea unei **analize preliminare a pieții** poate furniza informații cu privire la disponibilitatea produselor sau a serviciilor și este utilă pentru identificarea tipului procedurii de achiziții publice (de exemplu: procedură deschisă, restrânsă sau dialog competitiv), precum și modul în care să formuleze cerințele privind achizițiile publice ecologice în documentele de atribuire.

Un **dialog cu reprezentanții pieții**, înainte de inițierea procedurii de achiziție publică, poate contribui la identificarea unor soluții inovatoare pe care autoritatea contractantă nu le putea realiza în mod independent. Această activitate poate ajuta, de asemenea, la identificarea criteriilor care vor fi aplicate în procesul de achiziție, iar în acest sens piața poate reprezenta un furnizor

valoros de informații cu privire la produsele și, respectiv, cerințele existente necesare autorității contractante.

Rezultatul unei proceduri de achiziție poate fi mult îmbunătățit atunci când actorii de pe piață sunt informați suficient de mult, în prealabil, cu privire la cerințele de mediu pe care autoritățile contractante intenționează să le prevadă în documentele de atribuire. O modalitate de a iniția un astfel de dialog este prin publicarea unui Anunț de intenție în Buletinul achizițiilor publice, în care autoritatea contractantă prezintă cerințele sale, inclusiv poate descrie și procesul de consultare.

Totodată, procedura dialogului competitiv introdus prin Legea privind achizițiile publice¹⁴, de asemenea, oferă oportunități pentru autoritățile publice să se angajeze într-un dialog pe piață pentru a identifica cele mai bune soluții care ar acoperi necesitățile autorității contractante și care, în același timp, ar avea un impact mai mic asupra mediului înconjurător.

Prioritizarea

Introducerea achizițiilor publice ecologice în practicile de achiziții necesită, de fapt, o abordare pas-cu-pas. Inițial autoritățile contractante pot opta pentru o gamă mică de grupuri de produse și servicii ecologice prin inițierea unor proceduri-pilot. Acestea presupun atragerea subdiviziunilor specifice care sunt cei mai dispuși să participe în acest proiect, iar rezultatele finale soldate cu succes pot reprezenta un bun exemplu pentru alte autorități contractante.

În identificarea de lucrări, bunuri sau servicii durabile/ecologice autoritățile contractante trebuie să ia în considerare trei factori principali¹⁵:

- **impactul asupra mediului** - selectarea acelor produse (de exemplu, parcul de vehicule) sau servicii (de exemplu, servicii de curățenie) care au mai mare impact asupra mediului pe parcursul întregului ciclu de viață;
- **importanța bugetară** - concentrarea eforturilor pe domenii unde cheltuielile sunt semnificative;
- **potențialul de a influența piața** - focusarea pe domenii în cazul în care există cea mai mare probabilitate sau potențial de a influența piața. Acest lucru se poate datora dimensiunii sau vizibilității contractului, sau importanța pentru operatorii economici de a avea clienți în sectorul public.

Totuși, pentru a se determina cu privire la necesitățile lor, autoritățile contractante urmează să țină cont și de alți factori nu mai puțin importanți, și anume:

- considerente legate de costuri. Sunt alternative mai ecologice care ar putea costa la fel ca în cazul unei achiziții ordinare sau achiziția verde va afecta bugetul? La evaluarea costurilor trebuie să se ia în calcul toate **costurile pe tot parcursul ciclului de viață**: prețul de achiziție, costurile de utilizare (consum / apă de energie, costurile de întreținere) și de eliminare;

---

¹⁴Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, art. 52 (*Monitorul Oficial nr.197-205/402 din 31.07.2015*)

¹⁵ Buying green, a handbook on green public procurement, 3rd Edition, 2016, pag. 11

○ **disponibilitatea criteriilor.** Cu toate că pentru multe grupuri de produse și servicii au fost dezvoltate criteriile de achiziții ecologice care pot fi introduse direct în caietele de sarcini, fără a fi nevoie de cercetare îndelungată asupra performanței de mediu, elaborarea unor criterii ecologice pentru anumite produse pentru care nu au fost elaborate astfel de criterii poate fi o adevărată provocare pentru autoritatea contractantă. În aceste condiții aspectul dat urmează a fi luat în considerare pînă la inițierea procedurii de achiziție.

Planul de achiziție

După ce autoritatea contractantă și-a priorizat necesitățile, indiferent dacă a ales să efectueze achiziții ecologice sau convenționale, aceasta urmează să întocmească planul achiziției publice. Acest plan reprezintă un instrument viabil pentru autoritatea contractantă de a face publică intenția acesteia de a achiziționa ecologic/durabil și de a da un imbold pieții de a se concentra și/sau reorienta pe produse, lucrări sau servicii ecologice, or întotdeauna cererea naște oferta.

La planificarea achizițiilor publice grupul de lucru trebuie să dea răspuns la următoarele întrebări:

De ce avem nevoie? (denumirea produselor, serviciilor și lucrărilor);

Pentru ce avem nevoie? (argumentarea necesității de produse, servicii și lucrări);

Cînd avem nevoie? (se indică termenul aproximativ pentru procurarea produselor, prestării serviciilor și executării lucrărilor);

Cît costă? (se estimează valoarea produselor, serviciilor, lucrărilor, cît și costurile aferente);

Care sînt rezultatele preconizate? (se va indica cost-eficiența preconizată).

Planul achiziției publice trebuie să cuprindă informații despre:

- a) obiectul-scopul contractului (identificarea unui titlu „verde”);
- b) codul CPV (Vocabularul comun privind achizițiile publice) aferent produselor, serviciilor sau lucrărilor;
- c) valoarea estimată (lei);
- d) modalitatea de achiziție, respectiv procedura de atribuire;
- e) data estimată pentru începerea procedurii;
- f) data estimată pentru finalizarea procedurii;
- g) responsabilul cu atribuirea contractului.

La elaborarea planului se va ține cont de:

- necesitățile obiective de produse, de lucrări și de servicii, așa cum au rezultat acestea din calendarul de implementare a proiectelor de investiții, precum și din considerentele necesare funcționării autorității contractante și îndeplinirii activității în condiții de performanță;

- gradul de prioritate a necesităților curente, pe de-o parte, și încadrarea în timp a activităților ce trebuie îndeplinite pentru implementarea unui proiect, pe de altă parte;
- anticipările cu privire la fondurile ce urmează a fi alocate prin bugetul anual;
- contractele de achiziție publică aflate în derulare.

Studiu de caz. Achiziționarea fructelor și legumelor ecologice

În urma lansării procedurilor pilot au fost învățate următoarele lecții:

Este importantă înțelegerea și realizarea faptului că producția produselor (organice) necesită o perioadă îndelungată de timp, în comparație cu alte produse (fabricate). Aceasta se explică prin specificul producției agricole, unde trebuie luați în considerație factori precum: producția anuală, sezonul de plantare, sezonul de recoltare, dimensiunea terenului, rotația culturilor, etc. Prin urmare, în vederea achiziționării cu succes a produselor organice, trebuie să se țină cont de:

- Este esențial ca producătorii agricoli să cunoască necesitățile autorităților contractante cu mult timp înainte, ceea ce le va permite să-și planifice producția. Astfel, autoritățile contractante trebuie să evidențieze separat în planurile lor anuale de achiziții, lista și cantitatea estimată de produse organice pe care urmează să le achiziționeze pe parcursul anului. Aceste informații vor da un mesaj puternic producătorilor, ceea ce le va permite agregarea cererii anuale, ajustarea producției și planificarea participării la procedurile de achiziții publice.

- Revizuirea și reevaluarea abordării actuale a achizițiilor sezoniere de produse alimentare durabile, prin trecerea la achizițiile agregate/centralizate, precum și prin utilizarea modalității speciale de atribuire, și anume acordul-cadru.

3.4 ALEGEREA PROCEDURII DE ACHIZIȚIE

Încheierea unui contract de achiziție publică, indiferent de politica abordată de autoritatea contractantă, presupune inițierea și desfășurarea unei proceduri de achiziție publică în conformitate cu prevederile legale din domeniul achizițiilor publice. În acest sens legislația Republicii Moldova pune la dispoziția autorităților contractante un șir de proceduri ce pot fi utilizate, inclusiv în cazurile în care acestea decid să achiziționeze în mod ecologic/durabil. La alegerea procedurii de achiziție trebuie luate în considerare elementele specifice ale acesteia în măsura în care autoritatea contractantă să fie în stare să identifice etapele la care se pot aplica criteriile de mediu, astfel încât să asigure eficiența maximă a politicii de mediu prin intermediul contractului de achiziție publică.

În continuare vor fi descrise procedurile utilizate pe larg, precum și pașii procedurali ce trebuie întreprinși la realizarea unei proceduri de achiziție publică.

1. Licitația deschisă¹⁶: procedura de atribuire a contractului de achiziție publică la care orice operator economic interesat are dreptul de a depune o ofertă. Ofertele tuturor operatorilor economici care au îndeplinit cerințele de calificare vor fi eligibile pentru evaluare.

¹⁶Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, art. 45 (Monitorul Oficial nr.197-205/402 din 31.07.2015)

2. Licitatia restrinsa¹⁷: procedura la care orice operator economic are dreptul de a-si depune candidatura, urmînd ca numai candidatii selectati sa aiba dreptul de a depune oferta. Ea se desfășoară potrivit aceluiași reguli prevăzute pentru licitația deschisă, cu condiția aplicării unei proceduri de preselecție, precedate de publicarea unei invitații de participare la preselecție.

Procedura de licitație restrînsă se desfășoară în două etape:

Etapa I: depunerea de candidaturi și selectarea candidaților calificați care vor participa la etapa următoare;

Etapa a II-a: depunerea de oferte numai de către candidații selectați și atribuirea contractului de achiziție publică prin aplicarea criteriului de atribuire.

Această procedură poate fi utilă la preselecția doar a celor ofertanți care demonstrează un nivel adecvat al performanței de mediu, iar acest obiectiv poate fi prevăzut în caietul de sarcini, criteriile de atribuire și clauzele de executare a contractului.

3.Procedura de dialog competitiv sau procedurile negociate pot fi folosite de către autoritățile contractante la achiziționarea bunurilor, serviciilor sau lucrărilor ecologice, or acestea oferă posibilitatea adaptării soluțiilor propuse de către ofertanți și asigură o mai mare posibilitate de realizare a politicii de mediu. Procedurile menționate pot oferi avantaje în contextul achizițiilor publice ecologice în raport cu alte proceduri, deoarece introduc elemente de flexibilitate care nu există, de obicei, în procedurile deschise și restrînse. Acestea pot permite verificarea efectului cerințelor de mediu asupra costurilor și, totodată, măsura în care ofertanții au înțeles obiectivele pe care trebuie să le realizeze autoritatea contractantă. Totuși, la alegerea procedurilor respective, urmează să se țină cont de nivelul de pregătire a personalului autorității contractante în măsura în care ambele proceduri necesită un anumit nivel de calificare și experiență.

Dialogul competitiv¹⁸: Dialogul competitiv este o procedură desfășurată în trei etape, aplicabilă în cazul contractelor de achiziții publice deosebit de complexe în măsura în care atribuirea acestora nu este posibilă prin aplicarea procedurii de licitație deschisă sau restrînsă. Orice operator economic poate solicita să participe la procedura de dialog competitiv, în cadrul căreia autoritatea contractantă conduce un dialog cu candidații admiși la această procedură în vederea dezvoltării unei sau mai multor soluții care să răspundă necesităților formulate și în baza căreia/căroro candidații selectați urmează a fi invitați să își depună ofertele.

Etapele dialogului competitiv:

1) **etapa de preselecție a candidaților**, în care se derulează procedura de calificare, la care participă un număr nelimitat de operatori economici interesați, care prezintă candidaturi, ce includ oferte tehnice preliminare.

2) **etapa de dialog cu candidații admiși în urma preselecției**, pentru identificarea soluției/soluțiilor apte să răspundă necesităților autorității contractante și în baza căreia/căroro, candidații selectați vor elabora și vor depune oferta finală. La această etapă se poartă dialogul propriu-zis cu operatorii economici calificați, tot în această etapă se colectează informațiile necesare elaborării soluției pentru necesitățile autorității contractante.

---

¹⁷ Ibidem, art. 49

¹⁸Ibidem, art. 52

3) **etapa de evaluare a ofertelor finale depuse**, presupune depunerea de oferte finale în baza soluției identificate și evaluarea acestora din punct de vedere tehnic și financiar.

Procedurile negociate¹⁹: Reprezintă procedurile în care, pentru a identifica oferta cea mai avantajoasă, autoritățile contractante negociază cu ofertanții ofertele prezentate de aceștia pentru a le adapta la cerințele exprimate în anunțul de participare, în documentația descriptivă și în eventualele documente suplimentare. Alegerea acestei proceduri nu depinde de valoarea estimată a contractului.

4. Cererea ofertelor de prețuri²⁰: procedura simplificată prin care autoritatea contractantă solicită oferte de la mai mulți operatori economici, în vederea achiziționării de bunuri, lucrări sau servicii, care se prezintă conform unor specificații concrete.

5. Achiziție de valoare mică²¹: modalitate simplă de a achiziționa produse, servicii sau lucrări de valoare mică. Achiziția de valoare mică este achiziția valoarea căreia nu depășește 80000 lei/achiziție pentru bunuri/servicii și 100000 lei pentru contractele de lucrări, aceasta desfășurându-se în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern.

Procedurile prevăzute mai sus oferă posibilitatea de includere a cerințelor de mediu la diferite etape de desfășurare a acestora cum ar fi specificațiile tehnice, criteriile de calificare și selecție, criteriile de atribuire sau clauzele contractului. Etapele respective reprezintă obiectul capitolelor următoare la care ne vom referi detaliat.

Celelalte proceduri prevăzute de legislația națională nu au fost desfășurate în prezentul ghid, deoarece nu prezintă un interes sporit pentru politicile de mediu din perspectiva includerii cerințelor ecologice.

3.5 TRANSPARENȚA ACHIZIȚIILOR PUBLICE

În scopul asigurării transparenței și publicității achizițiilor publice, autoritățile contractante au obligația întocmirii, transmiterii și publicării tipurilor de anunțuri prevăzute de legislația din domeniul achizițiilor publice, în funcție de tipurile de proceduri derulate în vederea atribuirii contractelor.

Tipurile de anunțuri prevăzute de legislația în domeniul achizițiilor publice sunt:

---

¹⁹Ibidem, art. 53-54

²⁰Ibidem, art. 55

²¹Ibidem, art. 2, alin. (4)

- **Anunțul de intenție;**
- **Anunțul de participare;**
- **Anunțul de atribuire.**

Anunțul de intenție și de participare a procedurii de achiziție vor fi publicate obligatoriu în Buletinul Achizițiilor Publice și pe pagina web a autorității contractante în conformitate cu prevederile legislației în vigoare și care va cuprinde cel puțin informațiile prevăzute în anexa nr. 3 la Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015. Titlul contractului de achiziție sau a obiectului procedurii specificat în anunțul de intenție/participare va fi unul „verde”, pentru a informa operatorii economici despre faptul că autoritățile contractante intenționează să inițieze un proces privind achiziționarea produselor ecologice.

3.6 INSTRUMENTE PENTRU IMPLEMENTAREA ACHIZIȚIILOR VERZI/DURABILE

Pentru implementarea achizițiilor publice ecologice autoritățile contractante pot apela la un set de instrumente care sunt recunoscute ca având o contribuție esențială la eficiența financiară, cu ajutorul cărora pot fi atinse cele mai mari performanțe în materie de achiziții publice ecologice.

Aceste abordări includ:

Costul ciclului de viață - autoritățile contractante de cele mai multe ori își fundamentează decizia de atribuire a contractului pe cel mai mic preț de achiziție, cu toate acestea, pentru multe bunuri, lucrări sau servicii, costurile suportate în timpul utilizării, întreținerii și eliminării pot fi, de asemenea semnificative (consumul de energie, întreținere, eliminarea de materiale periculoase). Luând în considerare costurile ciclului de viață se poate adevăra că un produs achiziționat la cel mai mic preț să genereze costuri mult mai mari în perioada de întreținere decât un produs, ce inițial, avea un preț mai mare de achiziție. Din păcate legislația națională nu definește noțiunea de ciclu de viață a produselor, iar în acest caz autoritățile contractante în mod independent urmează să decidă aplicarea acestei abordări.

Achizițiile centralizate - achizițiile publice centralizate reprezintă o metodă de sporire a eficienței achizițiilor publice, în primul rând, prin asigurarea economiilor din achiziționarea produselor în vrac, inclusiv prin reducerea cheltuielilor de logistică și administrative cu asigurarea, în același timp a unui nivel mai mare al profesionalismului persoanelor implicate în procesele de achiziții. Achizițiile centralizate reprezintă un instrument viabil și în cazul achizițiilor ecologice, deoarece o politică de achiziție bazată pe criterii de mediu va găsi o răspundere mai rapidă, iar cunoștințele despre achizițiile publice ecologice în ceea ce ține de piața acestor produse, specificații tehnice etc. vor putea fi partajate de la nivel central la nivelul local.

Contractele de performanță energetică (CPE) – reprezintă o înțelegere contractuală între un proprietar de clădire sau locatar (inclusiv autoritățile publice) și o companie de servicii energetice de tip ESCO pentru a îmbunătăți eficiența energetică a unei clădiri. Costurile investiției

sunt de obicei acoperite de ESCO sau de o terță parte, cum ar fi o bancă, iar în aceste condiții povara financiară nu este impusă autorității contractante. ESCO primește o taxă care, de obicei, reiese din economiile de energie. După încheierea perioadei de executare a CPE, economiile rezultate din îmbunătățirea eficienței energetice a clădirii revin autorității contractante.

Acordurile-cadru – reprezintă o altă modalitate pentru implementarea achizițiilor publice ecologice. Un acord-cadru poate fi atribuit unuia sau mai multor operatori economici cu posibilitatea atribuirii succesive a contractelor subsecvente de achiziție fără a fi nevoie de repetarea întregii proceduri de achiziție, iar dat fiind faptul că performanțele contractului pot fi îmbunătățite în rundele subsecvente aceste performanțe ar putea să se refere la cele de mediu.

Ofertele alternative – Autoritățile contractante pot decide să permită operatorilor economici depunerea de oferte alternative care s-ar abate într-o măsură mai mare sau mai mică de la specificațiile tehnice, condiționând, ca aceste abateri să reflecte performanțe de mediu. Totuși toate ofertele, inclusiv cele alternative, vor fi evaluate conform aceluiași criteriu de atribuire pentru a identifica cea mai avantajoasă ofertă.

Pentru ca autoritatea contractantă să poată lua în considerare ofertele alternative este necesară întrunirea următoarelor condiții²²:

- menționarea faptului că sunt acceptate ofertele alternative în anunțul de participare;
- specificarea cerințelor minime pe care trebuie să le întrunească ofertele alternative;
- atribuirea contractului pe baza ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic.

CAPITOLUL 4. ASPECTE DE MEDIU ÎN DOCUMENTAȚIA DE ATRIBUIRE ȘI CONTRACTUL DE ACHIZIȚIE

4.1 INTRODUCERE

Documentele de atribuire reprezintă instrumentul primordial de atragere a ofertelor în cadrul procedurilor de achiziție publică, iar calitatea acestora este direct proporțională cu obținerea celei mai bune valori pentru banii publici și satisfacerea necesităților conform așteptărilor autorităților contractante. Acestea reprezintă documentele care conțin și determină cerințele față de caracteristicile formale, tehnice și financiare și care permit descrierea obiectului contractului de achiziții publice pe baza cărora operatorul economic își va întocmi oferta.

Din tabelul de mai jos pot fi identificate informațiile unde pot fi incluse cerințe de mediu pentru operatorii economici:

---

²²Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, art. 42, alin. (7)-(11) (*Monitorul Oficial Nr. 197-205/402*)

Tabelul nr. 2

Informații în documentația de atribuire	Elemente specifice achizițiilor publice ecologice
Specificații tehnice	Cerințele minime pentru bunuri, servicii sau lucrări cu reflectarea cerințelor de mediu (etichete ecologice, cerințe de eficiență energetică, criteriile europene privind achizițiile verzi).
Criteriile de atribuire	Factorii de evaluare care vor genera avantaje ofertanților care prezintă propuneri tehnice ce demonstrează îndeplinirea cerințelor stabilite de autoritatea contractantă în specificațiile tehnice cu luarea în considerare a cerințelor de mediu.
Cerințe de calificare pentru potențiali ofertanți	Capacitățile tehnice și profesionale care demonstrează faptul că operatorii economici dispun de suficiente abilități de a executa contractul (sisteme de management de mediu).
Contractul	Clauzele contractuale (privind transportarea, ambalajul etc.).

4.2 DEFINIREA OBIECTULUI ACHIZIȚIEI

Definirea obiectului achiziției și a contractului de achiziție reprezintă un **factor important** în măsura în care acestea fiind publicate în anunțurile de intenție și de participare, iar ulterior transpuse în documentele de atribuire indică expres intenția autorității contractante de a achiziționa ecologic sau durabil. Prevederea unui titlu verde al contractului de achiziție face ca operatorul economic din start să cunoască ceea ce dorește autoritatea contractantă, inclusiv că anumite performanțe de mediu vor fi luate în considerare la evaluarea ofertelor. Totodată, un titlu verde a contractului va fi **drept exemplu și pentru alte autorități contractante** care nu cunosc despre asemenea oportunități, însă ar dori să implementeze achizițiile verzi sau durabile în instituția respectivă.

În majoritatea statelor europene sunt utilizate titluri verzi în cadrul procedurilor de achiziție pentru a **trimite un semnal** operatorilor economici că impactul asupra mediului va fi luat în considerare la atribuirea contractului. Iar în acest sens prezentăm următoarele exemple de titluri verzi²³:

- asigurarea iluminatului public eficient energetic (Comitatul Kerry, Irlanda);
- lucrări de finisare internă, folosind materiale de construcții prietenoase mediului înconjurător (Universitatea din Malta);
- servicii de eficiență energetică în 12 școli (Ministerul Educației, Spania);
- furnizare de hârtie ecologică și reciclată (Piemonte, Italia).

²³ Buying green, a handbook on green public procurement, 3rd Edition, 2016, pag. 31

4.3 SPECIFICAȚII TEHNICE

După ce a fost definit obiectul contractului de achiziție este necesară elaborarea specificațiilor tehnice care, pe de o parte, vor ajuta operatorul economic să se decidă dacă participă la procedura de achiziție, iar pe de altă parte sunt utilizate pentru a identifica conformitatea ofertelor prezentate de operatorii economici.

Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015 la art. 37 reglementează regulile de descriere a bunurilor, lucrărilor și serviciilor și identifică mai multe modalități de întocmire a specificațiilor tehnice.

1. Prin efectuarea descrierii fizice a bunurilor, lucrărilor sau serviciilor;
2. Prin referire la standarde naționale/europene, la omologări tehnice naționale/europene, la standarde internaționale sau la alte referințe tehnice elaborate de organismele de standardizare naționale/europene;
3. Prin precizarea performanțelor și/sau cerințelor funcționale solicitate.

Totuși, legea condiționează utilizarea primei modalități, astfel poate fi efectuată descrierea fizică doar în măsura în care nu este posibilă descrierea performanțelor și/sau a cerințelor funcționale²⁴.

Prin urmare, legislația prioritizează ultimele 2 modalități de întocmire a specificațiilor tehnice.

Specificațiile pot fi delimitate după cum urmează²⁵:

1. **Specificații de conformitate** – cunoscute și sub numele de specificații tehnice; Autoritatea contractantă detaliază exact ceea ce trebuie să conțină produsul dorit sau ce trebuie să cuprindă lucrările ce urmează a fi executate, fără a specifica detaliat sau chiar deloc potențialilor ofertanți performanța sau funcțiile produselor sau lucrărilor respective.

2. **Specificații de performanță** – cunoscute și sub numele de specificații funcționale; Autoritatea contractantă descrie ceea ce este de așteptat ca un produs, serviciu sau lucrare să fie în măsură să atingă în ceea ce privește funcționalitatea și nivelul de performanță.

O specificație de performanță definește funcționalitatea, performanța, rezultatele care trebuie realizate sau atinse și detalii ale parametrilor de intrare (energie electrică, apă, etc.), mediul de operare și condițiile în care acesta va funcționa, modul de interacțiune cu alte funcții sau procese, nivelul de calitate așteptat, nivelul de siguranță, performanțe de mediu așteptate și modalitatea de control al nivelului de performanță dorit (inclusiv referire la standardele relevante), metodele folosite pentru a măsura dacă performanța a fost îndeplinită sau nu.

---

²⁴Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, art. 37, alin. (3) (*Monitorul Oficial Nr. 197-205/402*)

²⁵Ghid. Achiziții publice eficiente energetic, Violeta Simionescu

Pentru a putea distinge aplicarea în practică a specificațiilor tehnice și specificațiilor de performanță este relevant exemplul următor²⁶:

Dacă doriți să păstrați în birouri o anumită temperatură, s-ar putea atinge acest obiectiv prin elaborarea unor specificații tehnice detaliate pentru un sistem de încălzire. Alternativ, în sensul de performanță s-ar putea specifica faptul că clădirea să aibă în interior o temperatură constantă de 18-20°C și se lasă ofertanților posibilitatea să vină cu opțiuni diferite. Ofertanții pot opta pentru soluții inovatoare de încălzire și ventilație care reduc dependența de combustibili fosili, totodată acestora le pot fi solicitate date tehnice care confirmă fezabilitatea metodelor propuse.

Specificații tehnice bazate pe etichete ecologice

Etichetele ecologice și seturile de criterii ale Uniunii Europene reprezintă surse utile de informații în elaborarea specificațiilor în cadrul procedurilor de achiziții publice. Etichetele ecologice pot fi utilizate în două moduri diferite în contextul specificațiilor tehnice:

- pentru elaborarea specificațiilor tehnice în vederea definirii caracteristicilor bunurilor sau serviciilor;
- pentru verificarea conformității cu aceste cerințe, prin acceptarea etichetei ca o dovadă a conformității cu specificațiile tehnice.

Legea privind achizițiile publice prevede expres dreptul autorităților contractante de a utiliza, integral sau parțial, specificații definite prin etichete ecologice de tipul celei europene, a celor multinaționale sau orice altă etichetă ecologică.

Totuși legislația națională reglementează și condițiile când acestea pot fi aplicate²⁷:

- a) specificațiile respective sînt adecvate pentru definirea caracteristicilor produselor sau serviciilor a căror furnizare sau prestare reprezintă obiectul contractului de achiziții publice;
- b) cerințele pentru eticheta ecologică au fost elaborate pe baze științifice;
- c) eticheta ecologică a fost adoptată printr-o procedură specifică ce a permis implicarea tuturor părților interesate – organisme guvernamentale, consumatori, producători, distribuitori, organizații de mediu;
- d) eticheta ecologică este accesibilă/disponibilă oricărei persoane interesate.

Totodată, autoritatea contractantă are dreptul de a admite că produsele sau serviciile oferite care dețin o anumită etichetă ecologică sînt considerate că îndeplinesc implicit specificațiile tehnice solicitate, însă nu poate considera o ofertă ca fiind neconformă, pentru singurul motiv că produsele sau serviciile oferite nu dețin eticheta ecologică precizată, dacă ofertantul demonstrează,

---

²⁶Buying green, a handbook on green public procurement, 3rd Edition, 2016, pag. 34

²⁷Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015 art. 37 alin. (13)(*Monitorul Oficial* 197-205/402, 31.07.2015)

prin orice mijloc adecvat, că produsele sau serviciile oferite corespund specificațiilor tehnice solicitate.²⁸

4.3.1 CRITERII EUROPENE PRIVIND ACHIZIȚIILE PUBLICE VERZI

La nivel european a fost stabilit un șir de criterii privind achizițiile publice verzi pentru o serie de produse și servicii. Acestea au fost elaborate pentru a facilita includerea cerințelor ecologice în documentele de atribuire a contractelor de achiziție publică. Totodată, criteriile Uniunii Europene privind achizițiile publice ecologice tind spre atingerea unui bun echilibru între performanța de mediu, considerente legate de costuri, disponibilitatea pe piață și ușurința de verificare, astfel încât autoritățile contractante care achiziționează să poată alege, în funcție de nevoile lor, includerea tuturor sau numai anumitor cerințe în documentele de atribuire.

Termenul „criterii privind achizițiile publice verzi” include nu numai criterii de selecție și de atribuire, dar, de asemenea, specificații și clauze de executare a contractului, iar identificarea criteriilor durabile reprezintă un pas foarte important pentru punerea în aplicare a achizițiilor verzi.

Grupurile de produse și servicii acoperite sunt²⁹:

- Produse și servicii de curățenie;
- Hârtie pentru copiere și hârtie grafică;
- Cogenerare;
- Construcții;
- Echipamente electrice și electronice în sectorul de îngrijire a sănătății;
- Electricitate;
- Servicii de alimentare și de catering;
- Mobilă;
- Produse și servicii de grădinarit;
- Echipament de imagistică;
- Iluminat interior;
- Echipamente IT de birou;
- Proiectare de drumuri, construcții și întreținere;
- Echipament sanitar;
- Iluminare stradală și mijloacele de avertizare în trafic;
- Textile;
- Toalete cu apă și pisoare;
- Transport;
- Panouri de perete;
- Infrastructura apelor reziduale;
- Instalații de încălzire pe baza de apă.

---

²⁸Ibidem, art. 37, alin. (14)

²⁹ Buying green, a handbook on green public procurement, 3rd Edition, 2016, pag. 15

Din mai 2016 această listă a fost suplinită cu criteriile ce țin de proiectarea, construcția și managementul clădirilor, respectiv pentru cele mai recente criterii de achiziții publice ecologice urmează a fi accesată pagina oficială a Uniunii Europene³⁰.

Studiu de caz. Achiziționarea lucrărilor de schimbare a tâmplăriei și anume a materialelor de construcție durabile – uși și ferestre eficiente din punct de vedere energetic/ecologic

În urma lansării procedurilor pilot au fost învățate următoarele lecții:

Este important să înțelegem că capacitatea pieței naționale pentru materialele de construcție, inclusiv ferestrele și ușile (eficiente din punct de vedere energetic / ecologic) este destul de redusă, deoarece trăim într-o țară mică, cu o populație mică. Prin urmare, înainte de inițierea procedurii de achiziție publică, în special pentru lucrările de construcții durabile, autoritatea contractantă trebuie să fie realistă în așteptările sale și să efectueze o anchetă amănunțită a situației actuale a pieței locale. Aceasta înseamnă că produsele sau serviciile durabile care sunt disponibile pe piața regională / internațională ar putea să nu fie disponibile pe piața locală, și / sau furnizorii locali nu vor fi capabili să le livreze în conformitate cu cerințele impuse. În vederea achiziționării cu succes a lucrărilor de schimbare a tâmplăriei și anume a materialelor de construcție durabile – uși și ferestre eficiente din punct de vedere energetic/ecologic, trebuie să se țină cont de:

- Certificările care atestă că un produs durabil / ecologic utilizat regional sau internațional ar putea să nu fie oferite de către producătorii locali. Acest lucru se explică prin faptul că obținerea certificării străine este costisitoare și deci nu este fezabilă din punct de vedere economic din cauza cererii reduse în Republica Moldova. Autoritățile contractante se pot confrunta cu o altă provocare, și anume inexistența certificării naționale și a standardizării naționale. Astfel de circumstanțe pot crea o situație în care producătorii locali nu pot obține certificări care să ateste calitățile ecologice ale produselor sale durabile / ecologice, pe de o parte, iar autoritățile contractante ar putea să nu accepte un produs durabil / ecologic fără dovadă / certificare, pe de altă parte;

- La moment, în Republica Moldova, nu există anumite liste autorizate cu producătorii locali ce pot executa lucrări de schimbare a tâmplăriei și anume a materialelor de construcție durabile – uși și ferestre eficiente din punct de vedere energetic/ecologic

4.3.2 UTILIZAREA ETICHETELOR ECOLOGICE ÎN ACHIZIȚIILE PUBLICE VERZI

Ecoetichetarea este o activitate care are ca scop stabilirea unui sistem voluntar de acordare a etichetei ecologice pentru produse cu impact minim asupra sănătății umane și a mediului, pe parcursul întregului ciclu de viață al produsului.

Eticheta ecologică este un simbol grafic, și/sau un text descriptiv aplicat pe produs sau ambalaj, într-o broșură sau alt document informativ care însoțește produsul și care oferă informațiile necesare cu privire la criteriile ecologice ale produselor oferite pe piață.

Etichetele ecologice existente au ca scop să ajute autoritățile contractante să identifice produsele sau serviciile ecologice și/sau durabile. Cele mai valoroase etichete din perspectiva achizițiilor publice ecologice sunt cele care se bazează pe criterii obiective și transparente, și care

³⁰ http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

sunt acordate de către o terță parte independentă. Aceste etichete pot juca un rol special în elaborarea specificațiilor tehnice și a criteriilor de atribuire, precum și în verificarea conformității produselor.

Există mai multe tipuri diferite de etichete, cum ar fi cele care abordează o singură problemă (cum ar fi eticheta Energy Star sau EU Organic label) sau cele care acoperă mai multe criterii (Forest Stewardship Council³¹).

Etichetele pot fi utilizate în două moduri diferite, în contextul specificațiilor tehnice:

- pentru a ajuta autoritățile contractante să întocmească specificațiile tehnice în scopul definirii caracteristicilor produselor sau serviciilor pe care le achiziționează;
- pentru verificarea respectării acestor cerințe, prin acceptarea etichetei ca mijloc de a face dovada conformității cu specificațiile tehnice.

În mare parte etichetele pot ajuta pentru a economisi timp la elaborarea documentelor de atribuire, asigurând în același timp standarde înalte de mediu care sunt aplicate în cadrul procedurilor de achiziții publice de către autoritățile contractante.

La nivel internațional există multe etichete ecologice care au ca scop să ajute autoritățile contractante să identifice bunuri, lucrări, servicii ecologice și/sau sustenabile, iar unele dintre acestea sunt prezentate mai jos.

4.3.3 ETICHETE ECOLOGICE

Eticheta ecologică europeană

*Eticheta europeană*³² a fost creată de Comisia Europeană în 1992, și este o schemă unică de certificare pentru a ajuta consumatorii să identifice produsele și serviciile verzi, care nu afectează mediul. Eticheta europeană este voluntară, însă din an în an mai multe companii aplică pentru obținerea acesteia datorită gradului de conștientizare a avantajului competitiv al etichetei ecologice UE. Aceasta ajută la identificarea produselor și serviciilor care au un impact redus asupra mediului pe parcursul ciclului lor de viață, de la extracția materiei prime până la producția, utilizarea și eliminarea.

---

³¹ <https://ic.fsc.org/en>

³² http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm

Exemple de eco-etichete naționale

Îngerul albastru (DerBlaueEngel)³³ este o certificare germană pentru produse și servicii care întrunesc aspecte ecologice.

The Nordic Swan (Lebăda Nordică)³⁴. Eco-eticheta nordică este o schemă voluntară de eco-etichetare care evaluează impactul produsului asupra mediului pe parcursul întregului ciclu de viață. Eticheta nordică este aplicată unui grup de 63 de produse.

„Agricultura Ecologica”. Aceasta reprezintă un semn ce confirmă faptul că procesul de producție este controlat de structurile de inspecție și garantează că produsul este obținut conform exigențelor agriculturii ecologice. Marca este înregistrată și recunoscută de 16 țări din Uniunea Europeană. Produsele ecologice produse/crescute în Republica Moldova au aplicate pe ambalaj etichete ecologice cu marca ”Agricultura Ecologica”³⁵.

Etichete specifice

Eticheta Energy Star³⁶ reprezintă un program al Agenției de Protecție a Mediului a SUA, care ajută companiile și persoanele fizice de a economisi bani și de a proteja mediul printr-o eficiență energetică superioară. În 1995 Agenția de Protecție a Mediului a SUA a extins eticheta pentru produse suplimentare cum ar fi echipamentele de birou și încălzire rezidențiale, inclusiv echipamentele de răcire. Eticheta Energy Star poate fi aplicată pe diverse echipamente de birou, echipamente de iluminat, electrocasnice, case și clădiri etc.

³³ http://www.blauer-engel.de/en/blauer_engel/index.php

³⁴ <http://www.nordic-ecolabel.org/>

³⁵ Regulamentul privind utilizarea mărcii naționale „Agricultura Ecologică – Republica Moldova” (*Monitorul Oficial* 325-332/952, 31.10.2014)

³⁶ <https://www.energystar.gov/>

*Eticheta Energetică Europeană*³⁷ a fost creată pentru a furniza cumpărătorilor informații precise, comparabile și ușor de recunoscut, cu privire la consumul de energie, performanță și alte caracteristici ale electrocasnicelor. Aceste informații permit oricărei persoane să identifice cât este de eficient energetic un produs și să evalueze potențialele reduceri de costuri cu energia. Toate informațiile conținute în etichetă se bazează pe teste standard prevăzute de legislația europeană. Eticheta a clasificat inițial produsele de la A la G, A fiind cea mai eficientă clasă energetică și G cea mai puțin eficientă. Legislația europeană revizuită a introdus clase pînă la A+++ pentru a permite adaptarea la dezvoltarea tehnologică și a permite diferențierea în continuare a produselor din punct de vedere al eficienței energetice.

Sisteme de management de mediu

Printre etichete verzi certificate de organisme independente sunt etichetele acordate companiilor în care se aplică sistemele de management de mediu: EMAS (UE) și ISO 14001 (Internațional).

*EMAS*³⁸ este un instrument de management elaborat de Comisia Europeană pentru întreprinderi și alte organizații pentru a evalua raportul și de a îmbunătăți performanța de mediu. Sistemul EMAS este utilizat în primul rînd de către organizațiile situate în UE sau în Spațiul Economic European, deși poate fi utilizat și de către organizații situate în altă parte, dar este întotdeauna verificat în cadrul controlului efectuat de către un organism european de acreditare.

*ISO 14001*³⁹ este un standard acceptat la nivel internațional, care stabilește cerințele pentru un sistem de management de mediu. Acesta ajută organizațiile la îmbunătățirea performanței lor de mediu prin utilizarea mai eficientă a resurselor și reducerea deșeurilor, obținînd un avantaj competitiv și încrederea părților interesate. ISO 14001 a fost

revăzut la finele anului 2015.

³⁷ <http://www.newenergylabel.com>

³⁸ http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm

³⁹ <http://www.iso.org/iso/iso14000>

4.4 CRITERII DE ATRIBUIRE BAZATE PE ASPECTE DE MEDIU

Legislația națională din domeniul achizițiilor publice reglementează două criterii de atribuire⁴⁰ care sunt descrise în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 4⁴¹

Criteriu	Descriere
Cel mai mic preț	De regulă, este utilizat atunci când specificațiile tehnice sunt clare și pe deplin fixate. Acest criteriu este specific îndeosebi procedurii prin cererea ofertelor de prețuri.
Oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic	<p>De regulă, este utilizat atunci când autoritatea contractantă urmărește să atribuie contractul de achiziție publică operatorului economic a cărui ofertă aduce „cea mai bună valoare pentru bani”. În acest caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. autoritatea contractantă are posibilitatea de a stabili specificațiile pentru contract, plasînd un accent mai mare pe performanța funcțională care se dorește a fi obținută de la ofertanți; b. specificațiile în funcție de care se va realiza departajarea ofertelor reprezintă extinderi ale cerințelor obligatorii din caietul de sarcini. Neîndeplinirea respectivelor specificații nu va duce la respingerea ofertei, dar respectarea lor poate conduce la acordarea unui avantaj în procedura de evaluare (atunci când respectivele specificații fac obiectul unor factori de evaluare); c. atribuirea are loc în funcție de diferiți factori, legați de scopul specific al contractului, cum ar fi nivelul calitativ al soluțiilor propuse, caracteristici tehnice suplimentare, caracteristici funcționale, caracteristici de mediu, costurile de funcționare, raport cost/eficiență, servicii post-vînzare și asistență tehnică, termen de livrare, termen limită de execuție a lucrărilor, garanții acordate în corelație cu soluțiile tehnice propuse; d. autoritatea contractantă trebuie să specifice modalitatea de evaluare în cadrul Documentației de atribuire.

⁴⁰Ibidem, art. 26 alin. (2)

⁴¹Manualul formatorului în domeniul achizițiilor ecologice, 2010

Datorită faptului că criteriul „oferta avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic” presupune și factori de evaluare este cel mai recomandabil criteriu pentru a lua în considerație și aspectele de mediu.

În ceea ce ține de criteriul „*cel mai mic preț*” cerințele de mediu trebuie să se regăsească în specificările tehnice și, respectiv, doar acele oferte care corespund specificărilor pot fi evaluate conform acestui criteriu. În aceste condiții, un contract atribuit pe baza acestui criteriu poate fi numit ecologic doar în măsura în care în cadrul specificațiilor tehnice au fost incluse cerințe de mediu.

Aceiași modalitate poate fi utilizată și în cazul primului criteriu cu condiția că pentru anumite performanțe legate de mediu să fie atribuite puncte suplimentare, iar această abordare este mai des utilizată fiindcă oferă o mai mare flexibilitate autorităților contractante.

Factorii de evaluare incluși în criteriul de atribuire „*oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic*”, pot face referire, după caz, la preț, calitate, caracteristici tehnice și funcționale⁴², termene de livrare, servicii post-vânzare, asistență tehnică și cu siguranță aceștia se pot referi și la performanța de mediu, costul ciclului de viață, etc. Legislația națională nu prevede lista exhaustivă a acestora lăsând la latitudinea autorităților contractante identificarea și prevederea expresă a acestora în documentele de atribuire.

Politica de economisire a costurilor – și de protecție a mediului în același timp – prin utilizarea abordării pe baza „costului ciclului de viață” poate fi pusă în practică în diverse moduri. Lista următoare oferă câteva exemple⁴³:

A. Economii la utilizarea de apă și energie

Cel mai ușor pas către achiziții eficiente și care protejează mediul este economia de apă, electricitate și combustibili fosili. Aceste economii prezintă avantaje clare, atât pentru situația financiară a autorității contractante, cât și pentru mediu. Fiind ușor de calculat și având un caracter economic evident, costurile apei și energiei pot fi ușor utilizate drept criterii de atribuire în procedurile de achiziții publice. Din punct de vedere ecologic, importanța utilizării apei și energiei este indiscutabilă, în special, de exemplu, în ceea ce privește efectul utilizării combustibililor asupra emisiilor de CO₂ sau producerii de deșeuri.

B. Economii la costurile de eliminare

Costurile de eliminare sunt ușor de omis la lansarea unui contract pentru un produs, serviciu sau pentru achiziția unor lucrări. Costurile de eliminare vor trebui suportate la un moment dat, deși adeseori este vorba de o perioadă de timp destul de îndelungată. Ignorarea acestor costuri în momentul achiziției poate transforma achiziția în una costisitoare. Costurile de eliminare pot varia de la costul îndepărtării fizice până la costul depozitării în condiții de siguranță.

Exemplele arată că includerea în criteriile de atribuire a cantității și compoziției deșeurilor poate economisi bani și proteja mediul. Odată ce costul aproximativ de eliminare a deșeurilor a

---

⁴²Ibidem, art. 26 alin. (7)

⁴³Achiziții ecologice! Ghidul achizițiilor publice ecologice, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene, 2007, pag. 37

fost calculat, ar trebui să fie posibilă transpunerea criteriului de mediu privind reducerea deșeurilor într-unul economic.

Această abordare ar trebui luată în considerare și de către autoritățile contractante naționale, deoarece la momentul de față acestea nu atrag o atenție corespunzătoare acestui aspect, în mare parte, din necunoaștere și, nu în cele din urmă, datorită lipsei unui cadru normativ adecvat privind reciclarea deșeurilor.

4.5 CERINȚE DE CALIFICARE PENTRU POTENȚIALII OFERTANȚI

Criteriile de calificare reprezintă cerințe minime înaintate de autoritatea contractantă către ofertanți pentru a verifica dacă aceștia dispun de suficiente abilități tehnice, profesionale și financiare pentru executarea unui contract de achiziție. Atunci când se evaluează capacitatea de a efectua un contract, autoritățile contractante pot lua în considerare experiența și competența specifică legate de aspectele de mediu care sunt relevante pentru obiectul contractului.

Autoritatea contractantă va aplica criteriile proporționale de calificare și selecție raportate la obiectul contractului referitoare numai la⁴⁴:

- a) situația personală a ofertantului sau candidatului;
- b) capacitatea de exercitare a activității profesionale;
- c) capacitatea economică și financiară;
- d) capacitatea tehnică și/sau profesională;
- e) standarde de asigurare a calității;
- f) standarde de protecție a mediului.

Din procedura de atribuire va fi exclus, prin urmare nu este eligibil, orice operator economic care se află în una din următoarele situații⁴⁵:

- a) se află în proces de insolvență ca urmare a hotărârii judecătorești;
- b) nu și-a îndeplinit obligațiile de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor de asigurări sociale în conformitate cu prevederile legale în vigoare în Republica Moldova sau în țara în care este stabilit;
- c) a fost condamnat, în ultimii 3 ani, prin hotărârea definitivă a unei instanțe judecătorești, pentru o faptă care a adus atingere eticii profesionale sau pentru comiterea unei greșeli în materie profesională;
- d) a prezentat informații false sau nu a prezentat informațiile solicitate de către autoritatea contractantă în scopul demonstrării îndeplinirii criteriilor de calificare și selecție;

---

⁴⁴Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, art. 17 (Monitorul Oficial 197-205/402, 31.07.2015)

⁴⁵Ibidem, art. 18, alin (2)

e) este inclus în Lista de interdicție a operatorilor economici.

Poate fi exclus de la procedură un operator economic care a încălcat legislația cu privire la protecția mediului în măsura în care acest fapt a adus atingere conduitei profesionale.

Dintre criteriile privind capacitatea tehnică, un instrument util pentru integrarea criteriilor de mediu îl reprezintă experiența ce rezultă din contractele executate anterior. Astfel, când contractul este unul ecologic, poate fi utilizat acest criteriu pentru a identifica dacă ofertantul are experiență în ceea ce privește astfel de contracte. Totodată, autoritatea contractantă are obligația de a stabili clar ce tip de informații sau documente trebuie să prezinte operatorul economic pentru a demonstra acest fapt.

O altă condiție de mediu ce poate fi solicitată de către o autoritate contractantă este implementarea unui sistem de management de mediu. Există două sisteme de management de mediu utilizate cel mai frecvent. Acestea sunt sistemul comunitar de management de mediu și audit EMAS (1) și Standardul european/internațional pentru sistemele de management de mediu EN/ISO 14001 (2).

Legislația națională fiind în concordanță cu bunele practici europene prevede dreptul autorităților contractante de a include cerințe privind managementul de mediu, în acest sens autoritățile contractante pot solicita prezentarea unor certificate, emise de organisme independente, prin care se atestă faptul că operatorul economic respectă anumite standarde de protecție a mediului, aceasta trebuie să se raporteze⁴⁶:

a) fie la Sistemul Comunitar de Management de Mediu și Audit (EMAS);

b) fie la standarde de gestiune ecologică bazate pe seriile de standarde europene sau internaționale în domeniu, certificate de organisme conforme cu legislația comunitară ori cu standardele europene sau internaționale privind certificarea.

Sistemul EMAS este aplicat în mare măsură de către companiile stabilite în Uniunea Europeană sau în Spațiul Economic European, iar sistemul ISO este deschis întreprinderilor din întreaga lume fără limitări în cadrul unor regiuni geografice, inclusiv și în spațiul european. Sistemele de management de mediu susțin instrumente de organizare destinate să îmbunătățească performanța ecologică generală a organizației implicate. Acestea permit organizațiilor să aibă o imagine clară a impacturilor activității lor asupra mediului, le ajută să se concentreze asupra impacturilor semnificative și să le gestioneze eficient pentru îmbunătățirea continuă a performanței ecologice. Printre domeniile relevante în care pot fi aduse îmbunătățiri se numără utilizarea resurselor naturale, cum ar fi apa și energia, instruirea și informarea angajaților, utilizarea metodelor de producție care protejează mediul, achizițiile de produse de birou ecologice, fabricarea de produse ecologice etc⁴⁷.

---

⁴⁶Ibidem, art. 23, alin.(1)

⁴⁷Achiziții ecologice! Ghidul achizițiilor publice ecologice, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene, 2007, pag. 30

Exemplu:

Cerințele minime de calificare pentru operatorii economici ce livrează legume și fructe ecologice includ următoarele:

Documente obligatorii:

- a) Certificat de înregistrare a întreprinderii – copie – emis de Camera Înregistrării de Stat sau de organul competent în țara de reședință a operatorului economic străin, confirmată prin aplicarea semnăturii și ștampilei Participantului;
- b) Certificat de atribuire a contului bancar – copie – eliberat de banca deținătoare de cont;
- c) Certificat de efectuare sistematică a plății impozitelor, contribuțiilor – copie – eliberat de Inspectoratul Fiscal sau de organul competent în țara de reședință a operatorului economic străin (valabilitatea certificatului - conform cerințelor Inspectoratului Fiscal al Republicii Moldova pentru rezidenți);
- d) Ultimul raport financiar – copie – confirmată prin semnătura și ștampila Participantului;
- e) **Autorizarea privind utilizarea mărcii naționale “Agricultura Ecologică – Republica Moldova” sau altă etichetă ecologică recunoscută de Republica Moldova – copie – confirmată prin semnătura și ștampila Participantului.**
- f) **Certificat de conformitate a produsului ecologic – eliberat de organismul de inspecție și certificare – copia originalului, confirmată prin ștampila și semnătura Participantului;**
- g) Declarația privind conduita etică și neimplicarea în practici frauduloase și de corupere.

Documente facultative, prezentate obligatoriu numai la solicitarea lor ulterioară:

- a) Certificat care confirmă neaplicarea sancțiunilor penale (cazier juridic) față de funcționarii Participantului – eliberat de Ministerul Afacerilor Interne, care reflectă informația despre neaplicarea sancțiunilor penale pe parcursul ultimilor 3 ani sau de organul competent în țara de reședință a operatorului economic străin;
- b) Certificat care confirmă neaplicarea sancțiunilor administrative și disciplinare față de funcționarii Participantului – original – eliberat de Participant, care reflectă informația despre neaplicarea sancțiunilor administrative și disciplinare pe parcursul ultimilor 3 ani sau de organul competent în țara de reședință a operatorului economic străin;
- c) Recomandații – original; a mediului.

Exemplu:

Cerințele minime de calificare pentru operatorii economici ce efectuează lucrări de instalare a ferestrelor și ușilor din PVC includ următoarele:

Documente obligatorii:

- a) Certificat (decizie) de înregistrare a întreprinderii – copie – emis de Camera Înregistrării de Stat (Ministerul Dezvoltării Informaționale), confirmată prin aplicarea semnăturii și ștampilei Participantului;
- b) Certificat de atribuire a contului bancar – copie – eliberat de banca deținătoare de cont;
- c) Certificat de efectuare sistematică a plății impozitelor, contribuțiilor – copie – eliberat de Inspectoratul Fiscal (valabilitatea certificatului - conform cerințelor Inspectoratului Fiscal al Republicii Moldova);

- d) Ultimul raport financiar – copie – confirmată prin semnătura și ștampila Participantului;
- e) Licența de activitate – copie – confirmată prin semnătura și ștampila Participantului.
- f) Recomandări din partea altor beneficiari;
- g) Diriginte de șantier, atestat conform legislației în vigoare, confirmat prin certificat de atestare profesională și cu o experiență similară în domeniul lucrării ce urmează să fie executată.
- h) Lista fondatorilor ofertantului;
- i) Manualul calității;
- j) Certificat care atestă lipsa conținutului de plumb la fabricarea profilelor - copie, eliberată producătorului și confirmată prin semnătura și ștampila participantului;**
- k) Certificat ISO 14001 sau EMAS - copie, eliberată producătorului și confirmată prin semnătura și ștampila participantului (profil, feronerie, sticlă);**
- l) Mijloace de transport care urmează să fie utilizate pentru transportul materialelor de construcție trebuie să îndeplinească cel puțin cerințele privind emisiile de echipament EURO - o listă a vehiculelor care vor fi utilizate pentru livrarea materialelor de construcție și fișele tehnice în care se specifică nivelurile de emisie.**

Documente facultative, prezentate obligatoriu numai la solicitarea lor ulterioară:

- a) Certificat care confirmă neaplicarea sancțiunilor penale (cazier juridic) față de funcționarii Participantului – eliberat de Ministerul Afacerilor Interne, care reflectă informația despre neaplicarea sancțiunilor penale pe parcursul ultimilor 3 ani sau de organul competent în țara de reședință a operatorului economic străin;
- b) Certificat care confirmă neaplicarea sancțiunilor administrative și disciplinare față de funcționarii Participantului – original – eliberat de Participant, care reflectă informația despre neaplicarea sancțiunilor administrative și disciplinare pe parcursul ultimilor 3 ani sau de organul competent în țara de reședință a operatorului economic străin;
- c) Recomandații – original;

4.6 STABILIREA CLAUZELOR CONTRACTUALE

Contractul de achiziție publice este perceput ca fiind în afara procedurii de achiziție publică, însă la fel ca și la alte etape clauzele contractului de achiziție pot conține cerințe de mediu și sau durabile, iar Legea privind achizițiile publice prevede expres acest drept pentru autoritățile contractante.

Astfel, autoritatea contractantă poate formula clauzele contractuale încât să atingă un șir de obiective ce asigură o dezvoltare durabilă cu luarea în considerare, inclusiv a cerințelor de mediu. Clauzele contractuale respective pot avea ca obiectiv, în special, încurajarea formării profesionale la locul de muncă, încadrarea în muncă a șomerilor, a tinerilor și a persoanelor cu dificultăți de integrare, reducerea nivelului șomajului, formarea profesională a șomerilor și a tinerilor, protecția mediului, îmbunătățirea condițiilor de muncă și securitatea muncii, dezvoltarea mediului rural și formarea profesională a agricultorilor, protejarea și susținerea întreprinderilor mici și mijlocii⁴⁸.

---

⁴⁸Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, art. 69 (Monitorul Oficial 197-205/402, 31.07.2015)

Totodată, legea impune și o condiționalitate pentru asemenea clauze și, anume, ca acestea să fie prevăzute în anunțul/invitația de participare sau în caietul de sarcini, pentru ca operatorii economici să cunoască din start așteptările pe care le are autoritatea contractantă de la executarea contractului și în același timp să-și poată apăra drepturile în cazurile în care clauzele contractuale sunt formulate într-o manieră discriminatorie.

Clauzele contractuale nu trebuie să fie asimilate criteriilor de evaluare, calificare și selecție sau specificațiilor tehnice, or acestea trebuie formulate în așa mod încât să poată fi executate de orice operator economic căruia i-a fost atribuit un contract de achiziții publice.

Legislația este destul de drastică la capitolul executare de contract, iar operatorul economic este obligat să execute necondiționat clauzele contractului de achiziții publice încheiat, respectând cerințele de calitate și prețul stabilit⁴⁹. Totodată, acesta este atras la răspundere contractuală, contravențională și/sau administrativă în caz de neexecutare a clauzelor contractului, iar ca sancțiune administrativă poate fi considerată includerea acestuia în Lista de interdicție a operatorilor economici în cazurile în care prin neexecutare, acesta a prejudiciat autoritatea contractantă sau i-a afectat activitatea.

Clauze contractuale în cazul achiziționării bunurilor

În contractele de achiziție a bunurilor, clauzele contractuale privind protecția mediului sau cele durabile pot fi incluse în termenii de livrare, iar cele mai simple metode pentru reducerea impactului asupra mediului în timpul executării contractului se pot referi la următoarele⁵⁰:

- livrarea produsului în cantitate corespunzătoare. Livrarea vrac, utilizându-se un singur transport este mult mai eficientă din punct de vedere ecologic, comparativ cu o livrare făcută prin efectuarea mai multor transporturi. Specificarea unui număr maxim de livrări pe săptămână sau lună poate fi un alt mod de a obține același rezultat;

- livrările să fie făcute în afara orelor de vârf în trafic pentru a reduce la minimum efectele traficului asupra procesului de livrare;

- furnizorii să ia înapoi (pentru reciclare și reutilizare) ambalajele în care vin produsele. Acest fapt are dublul avantaj, în primul rând cel al centralizării ambalajelor înainte de reutilizare sau reciclare și cel de-al doilea de a încuraja furnizorul să reducă orice ambalaj inutil.

În cazul în care în caietul de sarcini au fost trecute cerințe referitoare la materiale, procese de producție sau metode specifice, acestea pot fi incluse în clauzele contractuale a contractelor de furnizare.

Clauze contractuale în cazul achizițiilor publice de servicii sau lucrări.

În contractele de servicii sau lucrări pot fi incluse următoarele clauze:

---

⁴⁹Ibidem, art. 70, alin. (5)

⁵⁰Buying green, a handbook on green public procurement, 3rd Edition, 2016, pag. 64

Referitoare la modul în care se realizează serviciul sau lucrarea⁵¹:

- aplicarea, atunci când este cazul, a măsurilor specifice de management de mediu, în conformitate cu un sistem certificat de o terță parte, cum sunt, de exemplu, EMAS sau ISO 14001;
- utilizarea indicatorilor de dozaj pentru a garanta că sunt utilizate cantități corespunzătoare de produse pentru curățat;
- utilizarea eficientă a resurselor, cum ar fi energia electrică și apa.

Instruirea personalului operatorului economic:

Acesta trebuie să cunoască politica de mediu a autorității contractante și impactul asupra mediului a muncii prestate.

Transportul materialelor și instrumentelor necesare:

- livrarea materialelor în formă concentrată și ulterior se pot dilua pe șantier;
- reutilizarea recipientelor sau ambalajelor pentru transport;
- eliminarea ambalajelor;
- preluarea de către furnizor a ambalajelor în vederea reutilizării, reciclării sau depozitării.

Existența clauzelor contractuale prietenoase mediului și/sau durabile ating obiectivele impuse de autoritatea contractantă doar în măsura în care este monitorizată cu rigurozitate executarea acestora.

Monitorizarea respectării cerințelor din contract poate fi realizată în diferite forme⁵²:

- operatorul economic să facă dovada conformării cu clauzele contractuale;
- autoritatea contractantă poate efectua controale la fața locului;
- verificarea de către o terță parte a modului în care se execută contractul, iar un partener de încredere în acest sens poate fi societatea civilă.

Totuși, **monitorizarea executării conforme a clauzelor contractuale revine autorității contractante**, iar o obligație în acest sens reiese din prevederile legale⁵³.

---

⁵¹ Ibidem, pag. 65

⁵² Ibidem, pag. 66

⁵³ Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, art. 14alin. (1), lit. i) (Monitorul Oficial 197-205/402, 31.07.2015)

**ACHIZIȚIONEAZĂ RESPONSABIL, ACHIZIȚIONEAZĂ PENTRU
DURABILITATE!!!**